

UZASADNIENIE

Pozwem z 17 czerwca 2020 r. K. M. (1) dochodził od pozwanych (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. oraz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. solidarnej zapłaty 77.800,06 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 72.525,23 zł od 1 stycznia 2020 r. oraz od 5.274,83 zł od 25 stycznia 2020 r., nadto domagając się zasądzenia od pozwanych kosztów postępowania.

Powód wniósł o rozpoznanie sprawy z pominięciem przepisów o postępowaniu w sprawach gospodarczych stosownie do art. 458⁶ k.p.c.

Zakreślając podstawę faktyczną żądania wskazał, że pozwana (...) sp. z o.o. zawarła z pozwaną (...) sp. z o.o. umowę o roboty budowlane z 19 grudnia 2018 r., na mocy której (...) sp. z o.o. jako wykonawca zobowiązała się do wybudowania kamienicy mieszkalnej z usługami na parterze i garażem podziemnym wraz z infrastrukturą techniczną przy ul. (...) w S., a powód jako podwykonawca zawarł 30 lipca 2019 r. z (...) sp. z o.o. jako generalnym wykonawcą umowę o roboty budowlane wchodzące w zakres powyższej inwestycji, zobowiązując się wykonać roboty murarskie na czterech kondygnacjach kamienicy przy ul. (...) w S., których charakter oraz cena zostały uszczegółowione w aneksie z 10 sierpnia 2019 r. Rozliczenie robót miało zgodnie z punktem 4 umowy nastąpić w oparciu o rzeczywistą ilość wykonanych prac, potwierdzoną protokolarnie przez przedstawiciela (...) sp. z o.o., a wynagrodzenie miało zostać zapłacone na podstawie faktur wystawianych nie częściej niż dwa razy w miesiącu z 14-dniowym terminem płatności. Powód – wg jego twierdzeń – miał być zgłoszony inwestorowi (...) sp. z o.o. jako podwykonawca 30 lipca 2019 r., a zgłoszenie to miało zostać przyjęte w imieniu inwestora przez inspektora nadzoru inwestorskiego G. K.. Powód nie otrzymał jednak wynagrodzenia za roboty budowlane objęte fakturami nr (...)r. na kwotę 72.525,23 zł płatną 31 grudnia 2019 r. oraz nr 02/12/2012r. na kwotę 5.274,83 zł płatną 24 stycznia 2020 r., mimo że prace nimi objęte zostały przez powoda wykonane, a ich zakres rzeczowo-finansowy został potwierdzony przez kierownika budowy J. M. w protokołach obioru z 16 grudnia 2019 r. oraz z 30 grudnia 2019 r. po uprzednim zaakceptowaniu i zatwierdzeniu prac przez inspektora nadzoru inwestorskiego G. K.. Stąd też powód dochodził zapłaty za roboty objęte wskazanymi fakturami w niniejszej sprawie od generalnego wykonawcy oraz od solidarnie odpowiedzialnego razem z nim inwestora.

Pozwany inwestor - (...) sp. z o.o. - złożył 27 lipca 2020 r. odpowiedź na pozew, w której domagał się oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia od powoda na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu.

Uzasadniając swoje stanowisko (...) sp. z o.o. w pierwszym rzędzie podnosiła, że jej solidarna z generalnym wykonawcą odpowiedzialność na podstawie art. 647¹ § 1 k.c. nie powstała, bowiem w jej ocenie umowa zawarta między pozwaną (...) sp. z o.o. a powodem nie była umową o roboty budowlane, gdyż została nazwana „zleceniem”. Gdyby jednak przyjąć, że umowa ta była wbrew swojej nazwie umową o roboty budowlane, to pozwany inwestor podnosił, iż istnieje istotna rozbieżność między treścią zgłoszenia podwykonawcy skierowanego do inwestora przez generalnego wykonawcę (w tym w zakresie wysokości wynagrodzenia oraz okresu realizacji prac), a okolicznościami wskazanymi w pozwie. Pozwana przeczyła jednocześnie nie tylko temu faktowi, że akceptowała podwykonawcę, ale że w ogóle miała wiedzę co do zawarcia aneksów przez generalnego wykonawcę z powodem. O takiej akceptacji w szczególności według pozwanej nie mogło świadczyć dokonywanie na wniosek generalnego wykonawcy bezpośrednich płatności na rzecz powoda.

Do stanowiska tego powód odniósł się w piśmie procesowym datowanym na 10 września 2020 r., w którym wskazał, że zawarta z generalnym wykonawcą umowa była umową o roboty budowlane ze względu na jej treść, a nazwa umowy nie ma w tym zakresie znaczenia. Odnosząc się z kolei do twierdzeń co do braku wiedzy o zawarciu aneksu do umowy między generalnym wykonawcą a podwykonawcą powód wskazywał, iż pozwany inwestor wiedzę taką miał z protokołów zdawczo-odbiorczych, w których zawarte były aktualne (uwzględniające zmiany dokonane aneksem)

stawki jednostkowe wynagrodzenia, a które przesyłane były przez powoda w korespondencji e-mail do członka zarządu pozwanego inwestora T. D..

Pozwana (...) sp. z o.o. ustosunkowała się do tego stanowiska w piśmie datowanym na 15 października 2020 r., w którym podtrzymała, iż nie miała wiedzy o zmianie stawek jednostkowych wynagrodzenia należnego powodowi od generalnego wykonawcy, bowiem zmiana tych stawek nie wynikała ani z korespondencji e-mail z prezesem zarządu inwestora T. D., ani z przedstawionych inwestorowi faktur, które posługiwały się wyłącznie globalnymi stawkami zaległości pozwanej (...) sp. z o.o.

Pozwana (...) sp. z o.o. nie złożyła odpowiedzi na pozew, mimo zobowiązania do jej złożenia pod rygorem wydania wyroku zaocznego.

Wyrokiem zaocznym częściowym z 10 grudnia 2020 r. uwzględniono powództwo w stosunku do generalnego wykonawcy – pozwanej (...) sp. z o.o. w S., nadając temu wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności.

Wyrok zaoczny częściowy wobec pozwanej (...) sp. z o.o. w S. uprawomocnił się 23 stycznia 2021 r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. oraz (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. są przedsiębiorcami prowadzącymi działalność gospodarczą w zakresie budownictwa.

Członkami zarządu spółki (...) są T. D. i P. A., zaś jedynym członkiem zarządu spółki (...) jest A. W..

Z kolei K. M. (1) prowadzi działalność gospodarczą jako osoba fizyczna w zakresie budownictwa zajmując się realizacją robót budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków.

Dowody: wydruk z (...) dotyczący K. M. (1) (k. 11);

informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z rejestru przedsiębiorców KRS dotycząca (...) Sp. z o.o. (k. 12-14v);

informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z rejestru przedsiębiorców KRS dotycząca (...) Sp. z o.o. (k. 15-18).

19 grudnia 2018 r. (...) sp. z o.o. w S. (reprezentowana przez członka zarządu T. D.) jako „inwestor” zawarła z (...) sp. z o.o. w S. (reprezentowaną przez prezesa zarządu A. W.) jako „wykonawcę” umowę o roboty budowlane, której przedmiotem – zgodnie z § 1 ust. 2-4 w zw. z § 3 umowy – było wykonanie robót budowlanych w celu realizacji budowy budynku mieszkalnego wielorodzinnego z usługami na parterze wraz z podziemnym garażem wraz ze wszystkimi przyłączami, zagospodarowaniem terenu, w tym infrastrukturą techniczną wewnętrzną i zewnętrzną, szczegółowo opisanego w Dokumentacji Projektowej, przy ul. (...) w S. na nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...).

Szczegółowy zakres prac określały załączniki do umowy wymienione w jej § 3 ust. 2.

Zagadnienie powierzenia wykonania części robót podwykonawcom uregulowano w § 8 umowy i tak **zgodnie z § 8 ust. 2 umowy wykonawca zobowiązany był do każdorazowego zgłoszenia inwestorowi danego podwykonawcy przed przystąpieniem przez podwykonawcę do robót**. Wraz ze zgłoszeniem wykonawca miał obowiązek stosownie do pkt 1 każdorazowo przedłożyć kompletne dane dotyczące podwykonawcy (nazwę, adres oraz NIP), jak również stosownie do punktu 2 **przedłożyć szczegółowy zakres robót jakie będą wykonywane przez podwykonawcę**. Jednocześnie zastrzeżono, że inwestor w razie zgłoszenia podwykonawcy będzie uprawniony do żądania udzielenia przez wykonawcę niezwłocznie (nie później niż w terminie 3 dni) dodatkowych informacji dotyczących podwykonawcy oraz planowanych zasad współpracy, w tym w szczególności przyjętych terminów realizacji robót, wysokości i zasad wynagrodzenia. Jednocześnie w ust. 3 wskazano, iż inwestor

w terminie 30 dni od otrzymania zgłoszenia uprawniony jest do wniesienia pisemnego sprzeciwu wobec wyboru podwykonawcy, a strony zgodnie ustaliły, że sprzeciw wymaga uzasadnienia popartego konkretnymi faktami.

Z kolei w § 8 ust. 4 zastrzeżono, że powyższą procedurę zatwierdzenia stosuje się również wprost do jakichkolwiek aneksów i zmian umów zawartych przez wykonawcę z podwykonawcami.

Dalsze postanowienia umowy nakładały z kolei na wykonawcę szereg obowiązków sprawozdawczych dotyczących stanu jego rozliczeń z podwykonawcami za wykonane roboty, jak i odpowiedzialności wykonawcy wobec inwestora w sytuacji, w której inwestor byłby zobowiązany do zapłaty na rzecz podwykonawcy jakiegokolwiek kwoty wymagalnej z tytułu wynagrodzenia za wykonanie części przedmiotu umowy należnej podwykonawcy.

Kwestię odbiorów robót między wykonawcą a inwestorem regulował § 10 umowy, przewidując dokonywanie odbiorów częściowych w toku realizacji prac oraz odbioru końcowego robót, zaś za wykonanie przedmiotu umowy wykonawcy przysługiwać miało na mocy § 14 ust. 1 wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 12.419.520 zł netto powiększonej o należny podatek VAT.

Nadto § 17 określał przypadki, w których inwestorowi przysługuje prawo do odstąpienia od umowy, w tym zgodnie z ust. 1 pkt 4, gdy wykonawca nie będzie realizować robót zgodnie z postanowieniami umowy lub nie będzie wykonywać innych obowiązków z niej wynikających, zgodnie z pkt 6 w przypadku, gdy wykonawca nie zaspokoi uzasadnionych roszczeń podwykonawcy, dalszego podwykonawcy lub organu administracji związanych z realizacją przedmiotu umowy, czy wreszcie w pkt 8 jeżeli wykonawca nie wykonał lub nienależycie wykonał obowiązki wynikające z umowy oraz nieprawidłowości nie zostały usunięte mimo uprzedniego wezwania wykonawcy oraz wyznaczenia mu dodatkowego co najmniej 14-dniowego terminu na usunięcie naruszeń.

Z kolei w § 25 ust. 3 wskazano, że zmiana postanowień umowy może nastąpić za pisemną zgodą obu stron, pod rygorem nieważności.

Dowód: umowa o roboty budowlane z 19.12.2018 r. (k. 74-85).

30 lipca 2019 r. generalny wykonawca (...) sp. z o.o. zwany „zamawiającym” zawarł z K. M. (1) zwanym „podwykonawcą” umowę zatytułowaną „zlecenie”, na której wstępie wskazano, że (...) sp. z o.o. zleca K. M. (1) wykonanie robót budowlanych od piętra pierwszego do czwartego według następujących cen:

- a) murowanie ścian (silka) – 52 zł/m²,
- b) murowanie ścian (orta) – 42 zł/m²,
- c) wykonanie kominów – 35 zł/mb,
- d) wykonanie szachtów – 150 zł/m²,
- e) roboty dodatkowe – ryczałt 2.000 zł za każde piętro.

W punkcie 1 umowy wskazano przy tym, że roboty budowlane wykonywane będą na budowie kamienicy mieszkalnej z usługami na parterze i garażem podziemnym wraz z infrastrukturą techniczną przy ul. (...) w S., zgodnie z dokumentacją projektowo-wykonawczą.

Termin realizacji robót oznaczono w punkcie 2 przez wskazanie, iż rozpoczęcie robót ma nastąpić 5 sierpnia 2019 r., zaś ich zakończenie do 25 listopada 2019 r. Stosownie do punktu 3 harmonogram prac stanowił załącznik nr 1 do zlecenia.

Zasady dokonania rozliczeń określono w punktach 4-6 umowy, wskazując w punkcie 4, że rozliczenie nastąpi w oparciu o rzeczywistą ilość wykonanych robót potwierdzonych protokolarnie przez przedstawiciela zamawiającego (tj. (...))

sp. z o.o.), według cen jednostkowych podanych na wstępie. Zgodnie z punktem 5 wynagrodzenie miało być płatne na podstawie faktur wystawianych nie częściej, niż dwa razy w miesiącu z 14-dniowym terminem płatności za każdą fakturę liczoną od daty jej dostarczenia (prawidłowo wystawionej) do siedziby (...) sp. z o.o. wraz z obustronnie podpisanym protokołem zaawansowania robót, którego wzór stanowił załącznik nr 2 do umowy. Rozliczenie podatku VAT miało następować stosownie do punktu 6 na zasadach określonych w ustawie o podatku VAT.

W punkcie 8 strony postanowiły, że na poczet zabezpieczenia należytego wykonania zlecenia oraz usunięcia wad i usterek ustanowiona zostaje kaucja w wysokości 5% wartości każdej faktury, a jej pobieranie następować będzie bez konieczności składania jakichkolwiek dodatkowych oświadczeń. Po zakończeniu realizacji robót budowlanych potwierdzonej obustronnie podpisanym bezusterkowym protokołem odbioru końcowego zamawiający miał na piśmie wezwanie podwykonawcy wypłacić mu 70% pobranej kaucji w ciągu 30 dni od doręczenia wezwania, a pozostałe 30% zatrzymanej kwoty miało zostać zwrócone podwykonawcy na jego wezwanie po 5 latach liczonych od sporządzenia bezusterkowego protokołu odbioru końcowego.

W punkcie 11 podwykonawca oświadczył, że będzie wykonywał prace własnymi siłami, bez udziału dalszych podwykonawców.

Z kolei w punkcie 13 wskazano, że na budowie zleceniodawcę reprezentował będzie kierownik budowy J. M..

Stanowiący załącznik nr 1 do zlecenia harmonogram prac stanu surowego przewidywał wykonywanie robót przez podwykonawcę w okresie do 28 tygodnia do 47 tygodnia roku, a rozpoczęcie tych prac miało dotyczyć ścian nośnych parteru, zaś kończyć się na ścianach piątego piętra i kominach.

Dowody: zlecenie z 30.07.2019 r. z załącznikami (k. 19-23, 89-93v).

Również 30 lipca 2019 r. (...) sp. z o.o. – jako generalny wykonawca robót przy ul. (...) w S. reprezentowany przez prezesa zarządu A. W. – skierowała do inwestora (...) sp. z o.o. pismo zatytułowane „**zgłoszenie podwykonawcy nr 15**”, w którym wskazała, że zgodnie z § 8 ust. 2 umowy o roboty budowlane z 19 grudnia 2018 r. zgłasza do akceptacji inwestora K. M. (1) (podając również jego adres oraz NIP) jako podwykonawcę robót murarskich.

W zgłoszeniu tym wskazała termin realizacji robót podwykonawcy jako **od 5 sierpnia 2019 r. do 25 listopada 2019 r.**, zaś koszty prac określiła w następujący sposób:

- murowanie ścian (silka) – 52 zł/m²,
- murowanie ścian (orta) – 42 zł/m²,
- wykonanie kominów – 35 zł/mb,
- wykonanie szachtów – 150 zł/m²,
- roboty dodatkowe – ryczałt 2.000 zł za każde piętro.

Jednocześnie generalny wykonawca wskazał, że termin płatności faktur wynosi 14 dni od daty otrzymania przez zamawiającego prawidłowo wystawionej faktury wraz z protokołem zaawansowania robót.

Odbiór pisma zatytułowanego „zgłoszenie” potwierdził 31 lipca 2019 r. inspektor nadzoru G. K..

Dowód: zgłoszenie podwykonawcy nr 15 z 30.07.2019 r. (k. 26, 88).

Inwestor (...) sp. z o.o. nie uznał za skuteczne zgłoszenia zawierające jedynie takie dane, jakie przedstawiono w „zgłoszeniu podwykonawcy nr 15”, gdyż w zgłoszeniu tym nie określono całkowitej kwoty (ani podstaw do jej wyliczenia), za którą K. M. (1) miał wykonywać roboty, podając jedynie wskaźniki rozliczenia prac, w oparciu o które

nie było możliwe wyliczenie całkowitej kwoty wynagrodzenia. Tymczasem inwestor stał na stanowisku, że zgodnie z umową zawartą z (...) sp. z o.o. jako generalnym wykonawcą zgłoszenie podwykonawcy powinno zawierać m.in. określenie całkowitej kwoty, za jaką podwykonawca wykonuje roboty budowlane. W tej sytuacji G. K. skierował 13 sierpnia 2019 r. do generalnego wykonawcy pismo żądając podania pełnej kwoty wynagrodzenia podwykonawcy, za wszystkie roboty, jakie ten zobowiązywał się wykonać.

(...) sp. z o.o. nie zostały w tym zakresie wyjaśnione przez (...) sp. z o.o., mimo monitowania w tej sprawie.

Inwestorowi nie przekazywano też kopii umowy zawartej z K. M. (1).

Dowody: zeznania świadka P. B. (k. 165v-166v, 168);

zeznania świadka G. K. (k. 166v-167, 168);

przesłuchanie prezesa zarządu pozwanej T. D. (k. 177v-178, 179)

Już 10 sierpnia 2019 r. (...) sp. z o.o. zwana „zamawiającym” zawarła z K. M. (1) zwanym „podwykonawcą” aneks do zlecenia z 30 lipca 2019 r., w którym strony postanowiły, że uszczegóławiają zakres prac według ustalonych poniżej cen:

- a) murowanie ścian nośnych na zaprawie (silka) – 60 zł/m²,
- b) murowanie ścian działowych na kleju (silka) – 52 zł/m²,
- c) murowanie ścian (orta) – 42 zł/m²,
- d) wykonanie kominów – 35 zł/mb,
- e) wykonanie szachtów – 150 zł/m²,
- f) dylatacja styropianowa pomiędzy ścianami nośnymi – 15 zł/m²,
- g) roboty dodatkowe – ryczałt 2.000 zł za każde piętro,
- h) roboty godzinowe – 45 zł/rbg.

Pozostałe zapisy zlecenia miały pozostać bez zmian.

Aneks podpisał prezes zarządu (...) sp. z o.o. A. W. oraz podwykonawca K. M. (1).

Aneks został zawarty z uwagi na to, że pierwotnie (...) sp. z o.o. ustalając roboty murarskie przewidziały wykonanie zaprawy cienkowarstwowej, następnie okazało się jednak, że w budynku wykonywana będzie kosztowniejsza zaprawa cementowo- wapienna. Wymagało to zmiany (podwyższenia) wynagrodzenia za 1 m² robót murarskich.

Dowód: aneks z 10.08.2019 r. do zlecenia z 30.07.2019 r. (k. 24, 94),

przesłuchanie powoda K. M. (1) (k. 177-177v,179).

Aneks z 10 sierpnia 2019 r. do umowy z 30 lipca 2019 r. zawartej z K. M. (1) jako podwykonawcą nie został w ogóle zgłoszony przez (...) sp. z o.o. (generalnego wykonawcę) (...) sp. z o.o. (inwestorowi).

Dowody: zeznania świadka P. B. (k. 165v-166v, 168);

zeznania świadka G. K. (k. 166v-167, 168);

przesłuchanie prezesa zarządu pozwanej T. D. (k. 177v-178, 179)

K. M. (1) dowiedział się, że (...) sp. z o.o. skierowała do inwestora zgłoszenie jego firmy jako podwykonawcy, nie dotarła jednak do niego informacja o stanowisku inwestora wobec tego zgłoszenia.

K. M. (1) nie miał natomiast żadnej wiedzy co do tego, czy generalny wykonawca zgłosił inwestorowi fakt zawarcia aneksu do umowy zmieniającego (podwyższającego) wysokość wynagrodzenia za wykonywane prace murarskie.

Sam K. M. (1) również nie dokonał zgłoszenia inwestorowi siebie jako podwykonawcy przed przystąpieniem do wykonywania robót.

Dowód: przesłuchanie powoda K. M. (1) (k. 177-177v,179).

K. M. (1) jako podwykonawca (...) sp. z o.o. wykonywał na budowie budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. (...) w S. prace murarskie, ale nie wszystkie i nie na wszystkich kondygnacjach. (...) sp. z o.o. zawarła bowiem umowy z kilkoma podwykonawcami w zakresie prac murarskich. Zakres robót murarskich został więc podzielony między kilka podmiotów.

Dowody: zeznania świadka P. B. (k. 165v-166v, 168);

zeznania świadka G. K. (k. 166v-167, 168);

przesłuchanie prezesa zarządu pozwanej T. D. (k. 177v-178, 179).

(...) sp. z o.o. w czasie trwania robót budowlanych nigdy nie dokonywała odbiorów robót wykonywanych przez podwykonawców (...) sp. z o.o.

Odbiory robót podwykonawców dokonywane były wyłącznie przez (...) sp. z o.o. Spółka ta dokonywała tych odbiorów jako strona umów łączących ją z podwykonawcami.

Prace murarskie wykonywane przez K. M. (1) odbierał J. M. -kierownik budowy zatrudniony przez generalnego wykonawcę (...) sp. z o.o.

J. M. wystawiał protokoły odbioru robót wykonanych przez K. M. (1) po tym, jak inwestor (reprezentowany przez inspektora nadzoru G. K.) odebrał dany etap robót od generalnego wykonawcy.

Dowód: zeznania świadka G. K. (k. 166v-167, 168),

przesłuchanie powoda K. M. (1) (k. 177-177v,179),

przesłuchanie prezesa zarządu pozwanej T. D. (k. 177v-178,179).

K. M. (1) wraz z postępowaniem robót wystawił (...) sp. z o.o. szereg faktur VAT. W każdej z nich wskazywano, że faktura wystawiona została tytułem robót budowlanych w S. przy ul. (...) zgodnie ze zleceniem z 30 lipca 2019 r. W fakturach oznaczano do jakiego częściowego protokołu odbioru robót dana faktura jest przypisana.

Począwszy od faktury z 15 listopada 2019 r. K. M. (1) zaczął także w tytule faktury wskazywać, że dotyczy ona robót wykonanych zgodnie ze zleceniem oraz aneksem do niego. W fakturach nie wyszczególniano rodzajów i ilości wykonanych robót, lecz wskazywano tylko łączną kwotę należnego wynagrodzenia netto i brutto. Szczegółowe rodzaje, ilość oraz cenę jednostkową wykonanych robót określano w załączanych do faktur protokołach rzeczowo-finansowych zaawansowania robót oznaczonych za dany okres, oznaczonych kolejnymi numerami porządkowymi, które podpisywane były przez K. M. (1) jako „wykonawcę” oraz przez J. M. ze strony „zamawiającego”.

Odbiór poszczególnych faktur potwierdzany był z kolei podpisem przez pracownika (...) sp. z o.o.

Dowody: faktury VAT (k. 27, 29, 31, 33, 35, 37, 45, 46);

protokoły rzeczowo-finansowe zaawansowania robót (k. 27v, 29v, 31v, 33v, 35v, 37v, 45v, 46v).

W okresie od 5 września do 15 listopada 2019 r. K. M. (1) wystawił (...) sp. z o.o. następujące faktury VAT:

- nr 1/09/2019 z 5 września 2019 r. na 62.557,50 zł brutto (przy 0 zł VAT),
- nr 2/09/2019 z 23 września 2019 r. na 59.480,10 zł brutto (przy 0 zł VAT),
- nr 1/10/2019 z 12 października 2019 r. na 53.016,35 zł brutto (przy 0 zł VAT),
- nr 02/10/2019 z 30 października 2019 r. na 52.750,37 zł brutto (przy 0 zł VAT),
- nr 01/11/2019 z 15 listopada 2019 r. na 55.800,07 zł brutto (przy 4.133,34 zł VAT).

Płatności za każdą z tych faktur dokonywał przelewem inwestor (...) sp. z o.o., jednakże w tytule przelewów inwestor wskazywał, iż zapłata dokonywana jest z tytułu zobowiązania (...) sp. z o.o. zgodnie z kolejnymi pismami zatytułowanymi „wniosek o płatność bezpośrednią”.

We wnioskach tych generalny wykonawca (...) sp. z o.o. wskazywał swoich podwykonawców, na rzecz których miała być dokonana płatność bezpośrednia, wskazywał też kwotę do zapłaty na rzecz każdego ze swoich podwykonawców. Ponadto generalny wykonawca wskazywał numery wystawionych przez siebie na rzecz inwestora faktur, które miały być zaspokojone przez inwestora poprzez płatność dokonaną przez inwestora bezpośrednio na rzecz podwykonawców generalnego wykonawcy. Wnioski zawierały również prośbę o przesłanie stosownej noty kompensacyjnej.

Inwestor w okresie od 16 września do 10 grudnia 2019 r. dokonał w ten sposób następujących płatności:

- 16 września 2019 r. kwoty 59.448,62 zł (tytułem: zobowiązanie zgodnie z pismem o płatność bezpośrednią z 13 września 2019 r.),
- 15 października 2019 r. kwoty 56.506,09 zł (tytułem: zobowiązanie zgodnie z pismem o płatność bezpośrednią z 14 października 2019 r.),
- 8 listopada 2019 r. kwoty 50.365,53 zł (tytułem: płatność częściowa faktury (...) (...) w związku z wnioskiem o płatność bezpośrednią),
- 25 listopada 2019 r. kwoty 50.112,85 zł, (tytułem: zaległość (...) zgodnie z wnioskiem o płatność bezpośrednią z 22 listopada 2019 r.),
- 10 grudnia 2019 r. kwoty 53.216,73 zł. (tytułem: zobowiązanie (...) płatność bezpośrednia).

Dowody: faktury VAT (k. 27, 29, 31, 33, 35);

protokoły rzeczowo-finansowe zaawansowania robót (k. 27v, 29v, 31v, 33v, 35v);

potwierdzenia przelewu otrzymanego (k. 28, 30, 32, 34, 36);

wnioski o płatność bezpośrednią (k. 97, 97v, 98).

(...) sp. z o.o. godziła się na dokonywanie na wniosek (...) sp. z o.o. bezpośrednich płatności na rzecz wskazywanych podwykonawców, ponieważ brak zapłaty przez generalnego wykonawcę dla jego podwykonawców rozpowszechniał się, a inwestorowi zależało na tym, ażeby budowa trwała i była kontynuowana.

W związku z tym inwestor uzgodnił z generalnym wykonawcą, że będzie dokonywał częściowych płatności bezpośrednich na wskazywane przez (...) sp. z o.o. rachunki podwykonawców i dostawców materiałów zgodnie z przedstawianym przez (...) sp. z o.o. zestawieniem.

(...) sp. z o.o. dokonując tych płatności nie miała wiedzy o treści wystawianych przez podwykonawców na rzecz generalnego wykonawcy faktur, a jedynie płaciła wskazywane przez generalnego wykonawcę kwoty na rzecz określonych podmiotów. Inwestor nie otrzymywał też od generalnego wykonawcy szczegółowych dokumentów dotyczących płatności, w tym nie otrzymywał protokołów odbioru podpisywanych między generalnym wykonawcą a podwykonawcami.

Dowód: zeznania świadka P. B. (k. 165v-166v, 168);

przesłuchanie prezesa zarządu pozwanej T. D. (k. 177v-178,179).

W międzyczasie K. M. (1) - ze względu na występujące problemy z płatnościami ze strony (...) sp. z o.o. - postanowił powiadomić o tym inwestora.

19 listopada 2019 r. K. M. (1) wysłał do prezesa zarządu (...) sp. z o.o. T. D. e-maila, w którym przedstawił się jako podwykonawca (...) sp. z o.o. i poinformował zarazem, że generalny wykonawca (...) sp. z o.o. nagminnie nie wywiązuje się z terminowych płatności za wykonane i odebrane prace. W e-mailu wymienił również za które faktury nie otrzymał jeszcze zapłaty, mimo upływu terminu, a także wskazał na faktury już wystawione, ale których termin zapłaty jeszcze nie nadszedł. K. M. (1) poinformował również, że o ile generalny wykonawca nie dokona płatności za fakturę nr (...), to wówczas on dokona inwentaryzacji wykonanych robót i zgłosi je po protokolarne inspektorowi nadzoru oraz kierownikowi budowy i będzie zmuszony opuścić plac budowy.

19 listopada 2019 r. K. M. (1) wysłał do prezesa zarządu (...) sp. z o.o. T. D. e-maila, do którego załączył skan faktury VAT z terminem płatności 29 listopada 2019 r.

24 listopada 2019 r. K. M. (1) wysłał do prezesa zarządu (...) sp. z o.o. T. D. e-maila, w którym poinformował, że nie odnotował wpływu na swoje konto bankowe należności za przedawnioną fakturę nr (...).

Dowody: e-maile z 19.11.2019 r. z 20.11.2019 r., z 24.11.2019 r. (k. 114-116, 113, 40);

przesłuchanie powoda K. M. (1) (k. 177-177v,179);

przesłuchanie prezesa zarządu pozwanej T. D. (k. 177v-178,179).

Tymczasem 25 listopada 2019 r. (...) sp. z o.o. zwana „zamawiającym” zawarła z K. M. (1) zwanym „podwykonawcą” kolejny aneks do zlecenia z 30 lipca 2019 r., dokonując zmiany punktu 2 zlecenia w ten sposób, że dokonano zmiany terminu termin zakończenia robót wskazując, iż zakończenie powinno nastąpić do 20 stycznia 2020 r. Pozostałe postanowienia zlecenia miały pozostać bez zmian.

Dowód: aneks z 25.11.2019 r. do zlecenia z 30.07.2019 r. (k. 25, 94v).

Aneks z 25 listopada 2019 r. do umowy z 30 lipca 2019 r. zawartej z K. M. (1) jako podwykonawcą - podobnie jak poprzedni - nie został zgłoszony przez (...) sp. z o.o. jako generalnego wykonawcę do (...) sp. z o.o. jako inwestora.

Dowody: zeznania świadka P. B. (k. 165v-166v, 168);

zeznania świadka G. K. (k. 166v-167, 168).

28 listopada 2019 r. K. M. (1) wystawił (...) sp. z o.o. fakturę VAT nr (...) na kwotę 64.549 zł brutto (w tym VAT 4.707,33 zł) płatną 12 grudnia 2019 r., za roboty objęte protokołem rzeczowo-finansowym zaawansowania robót nr 6, za okres od 16 listopada do 28 listopada 2019 r.

Dowody: faktura VAT nr (...) (k. 37);

protokół rzeczowo-finansowy zaawansowania robót nr 6 (k. 37v);

E-mailem z 6 grudnia 2019 r. K. M. (1) przesłał (...) sp. z o.o. kolejną fakturę, która powinna zostać zapłacona do 29 listopada 2019 r. wraz z protokołem rzeczowo-finansowym dla (...) sp. z o.o.

Następnie K. M. (1) zwrócił się e-mailem z 12 grudnia 2019 r. do T. D. jako członka zarządu (...) sp. z o.o. przesyłając fakturę VAT nr (...), za którą nie zapłaciła (...) spółka z o.o., a która miała według trójstronnych ustaleń stron z rady budowy 11 grudnia 2019 r. zostać uregulowana wraz z fakturą VAT nr (...). Zwracał też uwagę, że prezes zarządu (...) sp. z o.o. A. W. przestał odbierać telefony. Kontynuując K. M. (1) wskazał, że do czasu zapłaty on i jego pracownicy od 13 grudnia 2019 r. wstrzymują wykonywanie jakichkolwiek prac na rzecz (...) do czasu dokonania zapłaty.

W reakcji 17 i 18 grudnia 2019 r. (...) sp. z o.o. dokonała przelewem zapłaty na rzecz K. M. (1) odpowiednio kwot:

- 7.083,65 zł z tytułu faktury VAT nr (...) w tym 4.707,33 zł z tytułu podatku VAT,
- 53.523,27 zł jako tytuł wskazując zobowiązanie (...) sp. z o.o. zgodnie z wnioskiem o płatność bezpośrednią z 17 grudnia 2019 r.

Dowody: e-maile z 6.12.2019 r., z 12.12.2019 r. (k. 117, 41);

potwierdzenia przelewu otrzymanego z 17.12.2019 r. i z 18.12.2019 r. (k. 38, 39).

Tymczasem K. M. (1) oraz kierownik budowy ze strony (...) sp. z o.o. J. M. podpisali **protokół rzeczowo-finansowy zaawansowania robót nr 7** za okres od 29 listopada 2019 r. do 16 grudnia 2019 r., w którym wartość wykonanych robót w obecnym okresie rozliczeniowym określono na 67.152,99 zł.

Następnie w oparciu o ten protokół K. M. (1) wystawił 16 grudnia 2019 r. (...) sp. z o.o. **fakturę VAT nr (...)** na kwotę 72.525,23 zł brutto (w tym 67.152,99 zł netto oraz podatek VAT w kwocie 5.372,24 zł) płatną do 31 grudnia 2019 r. Jako tytuł wystawienia faktury wskazano „roboty budowlane do zlecenia z dnia 30.07.2019 i aneksu do zlecenia z dnia 10.08.2019 według częściowego protokołu odbioru robót z dnia 16.12.2019”.

Faktura ta została doręczona (...) sp. z o.o. 17 grudnia 2019 r., co potwierdził podpisem jej pracownik.

Dowody: protokół rzeczowo-finansowy zaawansowania robót nr 7 (k. 45v, 95v);

faktura nr (...) (k. 45, 95).

Następnie K. M. (1) oraz kierownik budowy ze strony (...) sp. z o.o. J. M. podpisali **protokół rzeczowo-finansowy zaawansowania robót nr 8** za okres od 17 grudnia 2019 r. do 23 grudnia 2019 r., w którym wartość wykonanych robót w obecnym okresie rozliczeniowym określono na 4.884,10 zł.

Następnie w oparciu o ten protokół K. M. (1) wystawił 30 grudnia 2019 r. (...) sp. z o.o. **fakturę VAT nr (...)** na kwotę 5.274,83 zł brutto (w tym 4.884,10 zł netto oraz podatek VAT w kwocie 390,73 zł) płatną do 24 stycznia 2020 r. Jako tytuł wystawienia faktury wskazano „roboty budowlane do zlecenia z dnia 30.07.2019 i aneksu do zlecenia z dnia 10.08.2019 r. według częściowego protokołu odbioru robót z dnia 30.12.2019”.

Faktura ta została doręczona (...) sp. z o.o. 10 stycznia 2020 r., co podpisem potwierdził jej pracownik.

Dowody: protokół rzeczowo-finansowy zaawansowania robót nr 8 (k. 46v, 96v);

faktura nr (...) (k. 46, 96).

Pismem z 15 stycznia 2020 r. K. M. (1) wezwał (...) sp. z o.o. do zapłaty na swoją rzecz łącznie 72.525,23 zł w nieprzekraczalnym terminie do 21 stycznia 2020 r. z tytułu faktury VAT nr (...) podnosząc, że w razie braku zapłaty wstrzyma prowadzone prace i zejdzie z placu budowy powiadamiając o tym inwestora.

Dowód: wezwanie do zapłaty z 15.01.2020 r. (k. 51).

Pismem z 21 stycznia 2020 r. (...) sp. z o.o. złożyła (...) sp. z o.o. oświadczenie o odstąpieniu od umowy o roboty budowlane z 19 grudnia 2018 r., powołując się na § 17 ust. 1 pkt 4, 6 oraz 8, w części robót budowlanych niewykonanych do dnia złożenia oświadczenia. W uzasadnieniu oświadczenia (...) sp. z o.o. wskazała na szereg naruszeń umowy, jakich dopuściła się w trakcie jej realizacji (...) sp. z o.o.

Odbiór oświadczenia własnoręcznym podpisem potwierdził prezes zarządu (...) sp. z o.o. A. W..

24 stycznia 2020 r. - w związku z doręczonym jej pismem (...) sp. z o.o. - (...) sp. z o.o. poinformowała K. M. (1), że 21 stycznia 2020 r. zostało jej doręczone oświadczenie (...) sp. z o.o. o odstąpieniu od umowy o roboty budowlane z 19 grudnia 2019 r. o wykonawstwo budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. (...) w S., a odstąpieniem tym objęte są roboty budowlane niewykonane do daty złożenia oświadczenia. Wskazała też, że obecnie trwają przygotowania do inwentaryzacji wykonanych robót celem dokonania wzajemnych rozliczeń stron. Z uwagi na to (...) sp. z o.o. wezwała K. M. (1) aby zaprzestał prowadzenia dalszych robót z dniem 24 stycznia 2020 r., a także poprosiła o udzielenie wszelkiej leżącej w jego możliwościach pomocy w przeprowadzeniu inwentaryzacji robót wykonanych. (...) sp. z o.o. zwracała też uwagę na konieczność rozwiązania za porozumieniem stron – wobec zaistniałych okoliczności – umowy zawartej z K. M. (1), gdyż w przeciwnym razie (...) spółka z o.o. złoży oświadczenie o odstąpieniu od niej.

Dowody: oświadczenie o odstąpieniu od umowy o roboty budowlane (k. 86-87);

pismo z 24.01.2020 r. (k. 47).

Po zakończeniu wykonywania prac przez (...) sp. z o.o. na budowie przy ul. (...) w S. inwestor zlecił swojemu pracownikowi P. B. (liderowi kontraktu), ażeby dokonał analizy finansowej budowy. Po jej wykonaniu okazało się, że kwoty wypłacane przez (...) sp. z o.o. jej podwykonawcom przewyższały założone przez (...) sp. z o.o. przy zawieraniu umowy o roboty budowlane koszty robocizny dla tych prac.

Dowód: zeznania świadka P. B. (k. 165v-166v, 168).

Pismem z 27 stycznia 2020 r. (wysłanym następnego dnia) K. M. (1) – ze względu na otrzymanie pisma z 24 stycznia 2020 r. – wezwał (...) sp. z o.o. do zapłaty na swoją rzecz 5.274,83 zł z tytułu faktury VAT nr (...) w nieprzekraczalnym terminie do 3 lutego 2020 r. Wskazywał przy tym, że w przypadku braku płatności do 3 lutego 2020 r. powiadomi o tym inwestora.

Nadto K. M. (1) e-mailem z 28 stycznia 2020 r. przesłał do wiadomości członkowi zarządu (...) sp. z o.o. T. D. wezwanie do zapłaty, które skierował do (...) sp. z o.o. wraz z potwierdzeniem jego wysłania oraz fakturą VAT nr (...) z protokołem rzeczowo-finansowym.

Dowody: wezwanie do zapłaty z 27.01.2020 r. z potwierdzeniem nadania (k. 52, 53);

e-mail z 28.01.2020 r. (k. 118).

Tymczasem zawodowy pełnomocnik K. M. (1) udzielił odpowiedzi na pismo (...) sp. z o.o. z 24 stycznia 2020 r. - odpowiedział pismem z 31 stycznia 2020 r. w którym wskazał, iż jego mocodawca wyraża wolę współdziałania i pomocy, jak też wstrzyma się z dalszą realizacją robót objętych umową o podwykonawstwo z 30 lipca 2019 r.

Odnosząc się zaś do prośby o rozwiązanie umowy za porozumieniem stron wskazał, że K. M. (1) jest skłonny na to przystać pod warunkiem zapłaty przez (...) sp. z o.o. wymagalnych należności objętych fakturami VAT nr (...) w łącznej kwocie 77.800,06 zł wraz z odsetkami od daty wymagalności faktur oraz zwrotu zatrzymanych przez (...) sp. z o.o. części wynagrodzenia tytułem kaucji gwarancyjnych w kwocie 16.916,65 zł. Dodawał nadto, że K. M. (1) bez dokonania wskazanej zapłaty przez (...) sp. z o.o. nie zgodzi się na rozwiązanie umowy za porozumieniem stron, gdyż jego skutkiem – stosownie do poglądu wyrażonego w uchwale Sądu Najwyższego z 10 lipca 2015 r. w sprawie III CZP 45/15 – byłoby wygaśnięcie solidarnej odpowiedzialności inwestora z generalnym wykonawcą względem podwykonawcy. Dodawał też, że łącząca strony umowa z 30 lipca 2019 r. nie zawiera regulacji odstąpienia od niej, jak też w jego ocenie brak jest podstaw do odstąpienia od umowy na podstawie art. 493 § 1 k.c. przez (...) sp. z o.o.

Pismo to zawodowy pełnomocnik K. M. (1) przesłał również do wiadomości (...) Sp. z o.o.

Dowody: pismo z 31.01.2020 r. z potwierdzeniem nadania (k. 48-49, 50).

Pismem z 11 lutego 2020 r. (nadany tego samego dnia) K. M. (1) wezwał (...) sp. z o.o., aby w związku z brakiem zapłaty przez generalnego wykonawcę (...) sp. z o.o. w S. za faktury VAT nr (...) z 16 grudnia 2019 r. oraz nr 2/12/2019 z 30 grudnia 2019 r. za prace wykonane na budowie budynku mieszkalno-usługowego w S. przy ul. (...), jako odpowiedzialny na podstawie art. 647¹ § 1 k.c. inwestor (...) sp. z o.o. zapłaciła na jego rzecz w nieprzekraczalnym terminie do 22 lutego 2020 r. kwotę 77.800,06 zł na wskazany rachunek bankowy. Wyjaśniał przy tym, że wskazane należności wynikają ze zlecenia z 30 lipca 2019 r. oraz aneksów do niego z 10 sierpnia 2019 r. oraz z 25 listopada 2019 r.

Dowody: wezwanie do zapłaty z 11.02.2020 r. z potwierdzeniem nadania (k. 54, 55).

Sąd zważył, co następuje:

Na wstępie wskazać trzeba, że zgodnie z art. 458⁶ § 1 k.p.c. na wniosek strony, która nie jest przedsiębiorcą lub jest przedsiębiorcą będącym osobą fizyczną, sąd rozpoznaje sprawę z pominięciem przepisów niniejszego działu, tj. z pominięciem przepisów o postępowaniu w sprawach gospodarczych. Przepis ten formułuje skierowany do orzekającego w sprawie Sądu nakaz rozpoznania sprawy z pominięciem wskazanych przepisów, jeżeli strona mająca określone w tym przepisie cechy z zachowaniem terminu z § 2 złoży stosowny wniosek, a Sąd nie ma w tym zakresie swobody decyzji. W niniejszej sprawie powód już w pozwie złożył wniosek, ażeby sprawa rozpoznana została z pominięciem przepisów o postępowaniu w sprawach gospodarczych. Ponieważ jednocześnie powód jest przedsiębiorcą będącym osobą fizyczną, toteż sprawa rozpoznana została zgodnie z jego wnioskiem i dyspozycją art. 458⁶ § 1 k.p.c.

Powód K. M. (1) – po uprawomocnieniu się wyroku zaocznego częściowego wydanego wobec pozwanej (...) sp. z o.o. w S. uwzględniającego wysuwane wobec niej roszczenia – w dalszym toku procesu dochodził od pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. zapłaty solidarnie z pozwaną (...) sp. z o.o. kwoty 77.800,06 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 72.525,23 zł od 1 stycznia 2020 r. oraz od 5.274,83 zł od 25 stycznia 2020 r. Roszczenia tego dochodził z tytułu zawartej przez siebie jako podwykonawca z (...) sp. z o.o. jako generalnym wykonawcą umowy o roboty budowlane z 30 lipca 2019 r. (zmienionej aneksami z 10 sierpnia 2019 r. oraz z 25 listopada 2019 r.), dotyczącej inwestycji przy ul. (...) w S., na podstawie wystawionych przez siebie na rzecz (...) sp. z o.o. faktur VAT:

- a) nr 01/12/2019 z 16 grudnia 2019 r. na 72.525,23 zł brutto, płatna do 31 grudnia 2019 r.,
- b) nr 02/12/2019 z 30 grudnia 2019 r. na 5.274,83 zł brutto, płatna do 24 stycznia 2020 r.,

które to miały zostać wystawione za roboty objęte podpisanymi przez powoda i kierownika budowy ze strony pozwanej (...) sp. z o.o. jako generalnego wykonawcy odpowiednio:

- a) protokołem rzeczowo-finansowym zaawansowania robót nr 7 za okres od 29 listopada 2019 r. do 16 grudnia 2019 r.,
- b) protokołem rzeczowo-finansowym zaawansowania robót nr 8 za okres od 17 grudnia 2019 r. do 23 grudnia 2019 r.

Powód upatrywał podstawy prawnej solidarnej odpowiedzialności pozwanej (...) sp. z o.o. jako inwestora robót budowlanych przy ul. (...) w art. 647¹ § 1 k.c., ponieważ stał na stanowisku, iż był na budowie podwykonawcą zgłoszonym inwestorowi zgodnie z określonymi w tym przepisie wymogami przez generalnego wykonawcę.

Na wstępie wymaga wyjaśnienia, że umowa podwykonawcza między powodem i generalnym wykonawcą jest umową o roboty budowlane (niezalenie od jej nazwy „zlecenie”).

Następnie należy zasygnalizować, że – jak podkreśla się w doktrynie – celem wprowadzenia w 2003 r. do kodeksu cywilnego art. 647¹ § 1 k.c. była ochrona podwykonawców przed nierzetelnymi kontrahentami, którzy powierzają im wykonanie zobowiązania wynikającego z umowy o roboty budowlane i nie płacą wynagrodzenia.

Obecnie na skutek zmiany art. 647¹ § 1 k.c., która weszła w życie 1 czerwca 2017 r., przepis ten zabezpiecza interesy nie tylko podwykonawców, lecz również podmiotów ponoszących solidarną odpowiedzialność na jego podstawie. Interesy podmiotów ponoszących solidarną odpowiedzialność na podstawie art. (...) § 1 k.c. zabezpiecza w szczególności wprowadzenie ograniczenia tej odpowiedzialności do określonej kwoty najwyższej - pro viribus patrimonii (art. 647¹ § 3 k.c.) [por. Kodeks cywilny. Komentarz, red. prof. dr hab. K. O., rok 2021, wydanie 29 L.].

W rozpoznawanej sprawie znajdują zastosowanie przepisy w brzmieniu po nowelizacji kodeksu cywilnego, która weszła w życie 1 czerwca 2017 r.

Zgodnie z art. 647¹ § 1 k.c. inwestor odpowiada solidarnie z wykonawcą (generalnym wykonawcą) za zapłatę wynagrodzenia należnego podwykonawcy z tytułu wykonanych przez niego robót budowlanych, których szczegółowy przedmiot został zgłoszony inwestorowi przez wykonawcę lub podwykonawcę przed przystąpieniem do wykonywania tych robót, chyba że w ciągu trzydziestu dni od dnia doręczenia inwestorowi zgłoszenia inwestor złożył podwykonawcy i wykonawcy sprzeciw wobec wykonywania tych robót przez podwykonawcę.

Natomiast stosownie do (...) § 3 k.c. Inwestor ponosi odpowiedzialność za zapłatę podwykonawcy wynagrodzenia w wysokości ustalonej w umowie między podwykonawcą a wykonawcą, chyba że ta wysokość przekracza wysokość wynagrodzenia należnego wykonawcy za roboty budowlane, których szczegółowy przedmiot wynika odpowiednio ze zgłoszenia albo z umowy, o których mowa w § 1 albo 2. W takim przypadku odpowiedzialność inwestora za zapłatę podwykonawcy wynagrodzenia jest ograniczona do wysokości wynagrodzenia należnego wykonawcy za roboty budowlane, których szczegółowy przedmiot wynika odpowiednio ze zgłoszenia albo z umowy, o których mowa w § 1 albo 2.

Po nowelizacji zgłoszenie uregulowane w art. 647¹ § 1 k.c. może być dokonane zarówno przez generalnego wykonawcę, jak i przez podwykonawcę. W każdym przypadku zgłoszenie -zgodnie z art. 647¹ § 4 k.c. - wymaga zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności.

Stosownie do art. 647¹ § 1 k.c. zgłoszenie powinno określać co najmniej:

- 1) szczegółowy przedmiot robót budowlanych,
- 2) podwykonawcę, który ma te roboty wykonywać.

Treść zgłoszenia musi spełniać oba te kryteria niezależnie od tego, czy jest ono dokonywane przez generalnego wykonawcę, czy też podwykonawcę. Określony został też termin zgłoszenia: „przed przystąpieniem do wykonywania robót” przez podwykonawcę, który wiąże każdy podmiot dokonujący zgłoszenia (zarówno generalnego wykonawcę, jak i podwykonawcę).

Co szczególnie ważne na tle rozpoznawanej sprawy zarówno określenie szczegółowego przedmiotu robót budowlanych wykonywanych przez oznaczonego podwykonawcę, jak i precyzyjne wskazanie tego podwykonawcy jest warunkiem skuteczności zgłoszenia, którego dotyczy art. 647¹ § 1 k.c. Brak którejkolwiek z przesłanek skuteczności zgłoszenia będzie powodować, że nie powstanie solidarna odpowiedzialność na podstawie art. 647¹ § 1 k.c. w trybie zgłoszeniowym [por. Kodeks cywilny. Komentarz, red. prof. dr hab. K. O., rok 2021, wydanie 29 L.].

W rozpoznawanej sprawie zgłoszenie dokonane przez generalnego wykonawcę pismem z 30 lipca 2019 r. nie spełnia wymogu szczegółowego określenia przedmiotu robót budowlanych. Powyższe definitywnie wyłącza solidarną odpowiedzialność pozwanego inwestora z art. 647¹ § 1 k.c.

Pozwana (...) sp. z o.o. w odpowiedzi na pozew podniosła m.in. taki właśnie zarzut (zarzut braku szczegółowego określenia przedmiotu robót budowlanych w dokonanym zgłoszeniu). Zarzut ten okazał się uzasadniony (o czym niżej).

Zaznaczenia wymaga w tym miejscu, że wobec nieskutecznego zgłoszenia nie było potrzeby, aby inwestor składał sprzeciw wobec wykonywania tych robót przez podwykonawcę. Sprzeciw inwestora wobec wykonywania robót budowlanych przez podwykonawcę jest oświadczeniem woli, wskutek którego dochodzi do pozbawienia skutku prawnego zgłoszenia szczegółowego przedmiotu robót budowlanych, które mają być wykonywane przez oznaczonego podwykonawcę. Złożenie sprzeciwu jest kwalifikowane w doktrynie jako wykonywanie prawa kształtującego przysługującego inwestorowi, wskutek czego dochodzi do ubezskutecznienia ex tunc zgłoszenia dokonanego na podstawie art. 647¹ § 1 k.c. [por. Kodeks cywilny. Komentarz, red. prof. dr hab. K. O., rok 2021, wydanie 29 L.].

O ile nie dojdzie do skutecznego zgłoszenia (np. tak jak w tej sprawie z uwagi na niedochowanie wymogu szczegółowego określenia przedmiotu robót budowlanych) solidarna odpowiedzialność inwestora nie powstaje ze względu na brak zgłoszenia, złożenie w tej sytuacji sprzeciwu jest bezprzedmiotowe, nie istnieje bowiem zgłoszenie, które mogłoby być ze skutkiem ex tunc ubezskutecznione.

Z kolei pojęcie „szczegółowy przedmiot robót budowlanych” w rozumieniu art. 647¹ § 1 k.c. – jak podkreśla się w doktrynie – należy rozumieć przede wszystkim z uwzględnieniem funkcji, jaką zgłoszenie ma spełniać w świetle art. 647¹ § 3 k.c. Główna funkcja zgłoszenia określającego szczegółowy przedmiot robót budowlanych sprowadza się do zapewnienia możliwości ustalenia zakresu solidarnej odpowiedzialności inwestora z generalnym wykonawcą względem podwykonawcy. Tym samym „szczegółowy przedmiot robót budowlanych” powinien po pierwsze dawać możliwość precyzyjnego określenia świadczenia spełnianego przez podwykonawcę, a po drugie możliwość określenia jego wartości na podstawie umowy o generalne wykonawstwo. W przeciwnym wypadku nie będzie możliwe określenie zakresu solidarnej odpowiedzialności inwestora za zapłatę wynagrodzenia podwykonawcy, która – jak wynika z art. 647¹ § 3 k.c. – ograniczona jest do wysokości wynagrodzenia należnego wykonawcy za roboty budowlane, których szczegółowy przedmiot wynika odpowiednio ze zgłoszenia albo z umowy, o których mowa w § 1 albo 2.

Tymczasem zgłoszenie z 30 lipca 2019 r., które otrzymał inwestor w rozpoznawanej sprawie, wskazywało wprawdzie osobę podwykonawcy robót murarskich – K. M. (1), nie określało jednak „szczegółowego przedmiotu robót budowlanych” w rozumieniu art. 647¹ § 1 k.c. W zgłoszeniu tym wskazano jedynie jednostkowy koszt robót murarskich w następujący sposób:

- murowanie ścian (silka) – 52 zł/m²,

- murowanie ścian (orta) – 42 zł/m²,
- wykonanie kominów – 35 zł/mb,
- wykonanie szachtów – 150 zł/m²,
- roboty dodatkowe – ryczałt 2.000 zł za każde piętro.

Taki sposób zgłoszenia nie wskazuje jaki zakres robót został zlecony K. M. (1) (np. poprzez wskazanie ilości metrów kwadratowych ścian do wymurowania bądź ilości pięter do kompleksowego wykonania w zakresie robót murowych), tym samym nie jest możliwe ustalenie zakresu jego robót jak również docelowej kwoty wynagrodzenia dla K. M. (1). W rozpoznawanej sprawie szczególnie ważne jest to, że K. M. (1) nie był jedynym podwykonawcą robót murarskich (wszystkie przesłuchiwane w sprawie osoby zgodnie zeznawały, że roboty murarskie w kilkukondygnacyjnym budynku wykonywało kilka podmiotów). Tym samym w oparciu o zgłoszenie sformułowane w taki sposób, jak pismo z 30 lipca 2019 r., w ogóle nie jest możliwe określenie szczegółowego zakresu robót budowlanych podwykonawcy i tym samym zakresu odpowiedzialności inwestora, która - jak już wspomniano wyżej - nie może przekraczać wynagrodzenia generalnego wykonawcy za te roboty, które wykonywał podwykonawca.

Zauważyć też trzeba, że w zgłoszeniu z 30 lipca 2019 r. określono precyzyjnie termin realizacji robót podwykonawcy: od 5 sierpnia 2019 r. do listopada 2019 r. Tymczasem w niniejszej sprawie powód K. M. (1) dochodzi zapłaty za dwie faktury VAT o numerach (...), które obejmują odpowiednio roboty wykonywane w okresie 29 listopada 2019 r. - 16 grudnia 2019 r. (protokół rzeczowo-finansowy zaawansowania robót nr 7) oraz w okresie od 17 grudnia 2019 r. - 23 grudnia 2019 r. (protokół rzeczowo-finansowy zaawansowania robót nr 8).

Z powyższego wynika, że powód domaga się w niniejszym procesie wynagrodzenia za wykonanie tych robót murarskich, które w ogóle nie zostały objęte żadnym zgłoszeniem (ani ocenionym jako skuteczne, ani jako nieskuteczne), prace za które powód dochodzi wynagrodzenia wykonane zostały bowiem po terminie wskazanym w zgłoszeniu z 30 lipca 2019 r. (zgłoszenie dotyczyło prac do 25 listopada 2019 r., objęte żądaniem pozwu faktury dotyczą prac z okresu 29 listopada 2019 r. - 23 grudnia 2019 r.). Całkowicie wyłącza to solidarną odpowiedzialność inwestora za te prace.

Dodatkowo zauważyć trzeba, że prace, za które powód K. M. (1) domaga się w rozpoznawanej sprawie wynagrodzenia od solidarnie odpowiadającego inwestora, nie były wcale wykonywane wg stawek określonych w zgłoszeniu z 30 lipca 2019 r., tylko wg stawek określonych w aneksie do umowy łączącej K. M. (1) i generalnego wykonawcę, o których inwestor w ogóle nie został powiadomiony.

Niezależnie od powyższego należy zwrócić uwagę na to, że prezes zarządu pozwanego inwestora T. D. przesłuchany w charakterze strony podkreślał, że umowa łącząca inwestora z generalnym wykonawcą określała wynagrodzenie ryczałtowo, dlatego też inwestor co do zasady nie wyrażał zgody na podwykonawców, których wynagrodzenie było określone według cen i stawek faktycznie wykonanych prac (tj. w sposób kosztorysowy), takie określenie wynagrodzenia nie pozwalało bowiem na określenie zakresu odpowiedzialności inwestora o jakiej mowa w art. 647¹ § 3 k.c.

Wyjaśnić trzeba w tym miejscu, że zgodnie z art. 647¹ k.c. w brzmieniu sprzed 1 czerwca 2017 r. (tj. nieobowiązującym w rozpoznawanej sprawie) wymagana była zgoda inwestora na zawarcie umowy między wykonawcą i podwykonawcą, przy czym zgoda ta powodowała solidarną odpowiedzialność inwestora. W orzecznictwie i doktrynie wypracowany został wówczas pogląd, zgodnie z którym zgoda inwestora na wykonywanie robót przez podwykonawcę mogła być wyrażona w każdy sposób, także poprzez czynności faktyczne, w sposób dorozumiany, na przykład przez tolerowanie obecności podwykonawcy na placu budowy, dokonywanie wpisów w jego dzienniku budowy, odbieranie wykonanych przez niego robót oraz dokonywanie podobnych czynności.

Od 1 czerwca 2017 r., po zmianie art. 647¹ k.c., zgoda inwestora na zawarcie umowy podwykonawczej i tym samym na wykonywanie robót przez podwykonawcę nie jest wymagana dla powstania solidarnej odpowiedzialności inwestora, odpowiedzialność ta powstaje natomiast na skutek skutecznego zgłoszenia podwykonawcy, od którego inwestor nie zgłosił sprzeciwu. Tym samym możliwa jest sytuacja, w której inwestor ma wiedzę o tym, że roboty wykonywane są przez podwykonawcę, godzi się na ten stan rzeczy, jednak wobec braku zgłoszenia solidarna odpowiedzialność inwestora nie powstaje.

Z taką sytuacją mamy do czynienia w tej sprawie. Ani generalny wykonawca, ani podwykonawca przed przystąpieniem do robót (termin ten wynika z art. 647¹ § 1 k.c.) nie dokonali skutecznego zgłoszenia K. M. (1) jako podwykonawcy, a więc takiego zgłoszenia, które wskazywałoby jego szczegółowy zakres robót. Co więcej w ogóle nie dokonano zgłoszenia robót, które K. M. (1) miałby wykonywać po 25 listopada 2019 r. (tymczasem powód dochodził wynagrodzenia za roboty wykonywane od 29 listopada 2019 r. do 23 grudnia 2019 r.).

Tym samym powód nie może być na gruncie rozpoznawanej sprawy traktowany jako „zgłoszony” podwykonawca.

Niezależnie od powyższych rozważań wskazać trzeba jeszcze, że zgłoszenie z 30 lipca 2019 r. odebrał inspektor nadzoru G. K.. Z jego zeznań, jak również z zeznań świadka P. B. oraz prezesa zarządu pozwanej T. D. wynika, iż 13 sierpnia 2019 r. G. K. skierował do generalnego wykonawcy (...) sp. z o.o. pismo dotyczące zgłoszenia z 30 lipca 2019 r. żądając podania pełnej kwoty wynagrodzenia podwykonawcy, za wszystkie roboty, jakie ten zobowiązywał się wykonać, pismo to pozostało jednak bez odpowiedzi (generalny wykonawca nie usunął więc tych braków zgłoszenia, które czyniły je bezskutecznym). Brak jest podstaw, aby zeznaniem tym odmówić wiarygodności. Zeznania wszystkich przesłuchanych osób są we wskazanym wyżej zakresie zgodne, powód nie powołał żadnych dowodów przeciwnych.

Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy pozostaje również fakt, iż pozwany inwestor po części zapłacił powodowi za prace murarskie wykonywane przez powoda w oparciu o umowę łączącą go z generalnym wykonawcą. Z materiału dowodowego zebranego w sprawie wynika, że płatności te były dokonywane na skutek wniosków kierowanych przez generalnego wykonawcę do inwestora „o płatność bezpośrednią”.

Wyjaśnienia wymaga w tym miejscu, że proces budowlany charakteryzuje się tym, iż nierzadko występuje w nim szereg podmiotów, związanych stosunkiem podwykonawstwa. Dla ułatwienia rozliczeń w praktyce uczestnicy procesów budowlanych powszechnie wykorzystują instytucję przekazu uregulowaną w art. 921¹ k.c. - (...) k.c. Przekaz ułatwia rozliczenia pomiędzy trzema podmiotami, które są wobec siebie dłużnikami i wierzycielami z różnych tytułów prawnych. W relacji inwestor, wykonawca i podwykonawca – wykonawca będący przekazującym może upoważnić inwestora (przekazanego) do uiszczenia jego części wynagrodzenia bezpośrednio na rzecz podwykonawcy (odbiorcy przekazu). Wskutek takiego rozliczenia podwykonawca otrzyma swoje wynagrodzenie ze stosunku prawnego z wykonawcą, zarazem zaspokojone zostanie wynagrodzenie wykonawcy z jego stosunku prawnego z inwestorem. Tym samym płatność dokonywana w ramach przekazu nie ma nic wspólnego z uznaniem długu przez inwestora w stosunku do podwykonawcy, jest to natomiast forma trójstronnego rozliczenia wiarygodności dwóch podmiotów poprzez dokonanie jednej płatności. Oznacza to, że na gruncie rozpoznawanej sprawy fakt dokonywania przez pozwanego inwestora zapłaty na rzecz powoda na zasadzie instytucji przekazu pozostaje irrelevantny dla rozstrzygnięcia.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie ustalony został na podstawie przedłożonych przez strony dokumentów, których autentyczność nie budziła wątpliwości, a żadna ze stron ich nie kwestionowała. Ustalając stan faktyczny Sąd opierał się także na zeznaniach świadków i dowodzie z przesłuchania stron. Zeznania przesłuchanych świadków oraz stron Sąd uznał za wiarygodne w całości, bowiem zeznania te korelowały ze sobą jak i znajdowały odzwierciedlenie w pozostałym materiale dowodowym.

Pominięte zostały powołane przez powoda w pozwie dowody z zeznań świadków J. M. i K. M. (2) jak również dowód z opinii biegłego z zakresu budownictwa. Dowody te zostały zgłoszone w celu wykazania faktu wykonania przez powoda prac, za które powód nie otrzymał zapłaty dochodzonej w niniejszym postępowaniu, a więc dla wykazania faktów, które w sporze między powodem i inwestorem są niesporne (mogłyby być natomiast sporne w postępowaniu między

powodem generalnym wykonawcą). Pozwana (...) sp. z o.o. nie kwestionowała faktu wykonania przez powoda prac murarskich, obrona pozwanej koncentrowała się wokół innych kwestii, związanych z nieskutecznym zgłoszeniem inwestorowi powoda jako podwykonawcy. Zauważyć trzeba, że stroną pozwaną w niniejszym procesie jest również (...) sp. z o.o., pełniąca w procesie budowlanym rolę generalnego wykonawcy, w stosunku do tej spółki prawomocny jest wydany w niniejszej sprawie wyrok zaoczny uwzględniający powództwo. Wyrok ten zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c. wiąże strony i Sąd w niniejszym postępowaniu. Tym samym nie było potrzeby przeprowadzania dowodu z zeznań świadków J. M. i K. M. (2) jak również dowodu z opinii biegłego w celu wykazania faktów, które są po pierwsze niesporne, po drugie stwierdzone prawomocnym wyrokiem zaocznym.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Pozwana (...) sp. z o.o. wygrała niniejszy proces w całości, na jej rzecz zasądzono więc poniesione przez nią koszty procesu: koszty zastępstwa procesowego pełnomocnika w wysokości 5.400 zł, ustalone na podstawie § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz koszt opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł.